

In memoriam: Hendrik L. Heijkoop (1906-1995)

door Edwin N. Cross

Broeder Hendrik Heijkoop werd op donderdag 31 augustus [1995] thuisgehaald om bij de Heer te zijn. Zijn lichaam werd begraven op woensdag 6 september in Winschoten. Hij werd in 1906 geboren in Nederland, als tiende kind in een godvrezend gezin. Na een lange en intense oefening vond hij in zijn tienerjaren vrede met God. Hij verlangde er al op jonge leeftijd naar om de Heer fulltime te dienen in het prediken en onderwijzen van het Woord van God. Het bestuderen van het Woord was van toen af aan zijn belangrijkste bezigheid en vreugde. Hij had een scherp inzicht in wat het betekent om een rentmeester te zijn van de heerlijke waarheden die verband houden met de gemeente van God.

Hij werd een succesvol accountant, maar gebruikte zijn vrije tijd om de gelovigen in Nederland en Duitsland te dienen met het Woord van God. De Heer heeft hem gebruikt tot eeuwige zegen van velen, onder wie mijn grootmoeder. Mijn atheïstische grootvader kwam ook onder zijn prediking tot bekering en mijn moeder en tante stelden door zijn dienst hun vertrouwen op de Verlosser. Mijn moeder is door hem gedoopt in de kneedtroeg van een bakker.

Hij vertelde me eens dat de Heer in die tijd wonderbaarlijk werkte zodat velen in het noorden van Nederland tot bekering kwamen. Een van mijn herinneringen aan hem is zijn vreugde wanneer bij het vieren van het avondmaal een eenvoudige broeder met een oprecht hart zijn dank uitsprak aan de Heer. Als hij aanwezig was bij een bijeenkomst, nam hij niet de leiding maar wachtte altijd op de Heer. Vanwege zijn gave verwachtten broeders altijd dat hij zou spreken, maar als de Heer hem geen woord gegeven had, zei hij dat en hield hij zich stil. In zijn waardevolle bijdragen tijdens de conferenties in Winschoten was hij altijd vol van Christus en van de verwachting van de spoedige wederkomst van de Verlosser. Hij was soms moeilijk te vertalen, maar het ontbrak zijn woorden nooit aan geestelijke en morele kracht. Toehoorders (en vertalers) werden al snel ontroerd wanneer hij ons de rijkdommen van Gods genade en goedheid uiteenzette.

Voor en tijdens de oorlog (1939-1945) spoorde broeder Heijkoop de Duitse broeders aan zich afzijdig te blijven houden van het Duitse politieke leven en niet betrokken te zijn bij de vervolging van Joden. Zijn zorg voor een Joodse klant tijdens het begin van de oorlog bracht hem in conflict met de nazi's. Om deze reden werd hij naar een van de beruchte concentratiekampen gestuurd. Hij zat in het werkkamp Vught, in de buurt van Eindhoven. Binnen een paar dagen werd hij ernstig ziek vanwege een maagkwaal. Hij had al zijn kracht nodig in een dergelijke omgeving, en hij riep het uit tot de Heer om hulp. Hij kon niet begrijpen waarom hij zo veel pijn moest lijden. Geleidelijk aan keerde zijn gezondheid terug en hij werd aan het werk gesteld.

De Heer gaf hem gunst in de ogen van zijn overweldigers en hij werd verantwoordelijk voor de productie van de elektrische producten van Philips (wiens fabriek tot het centrum voor slavenarbeid was gemaakt). Na ongeveer anderhalf jaar trok hij de aandacht van een officier die zich herinnerde dat ze hem gezocht maar niet gevonden hadden kort nadat hij gevangen was gezet. Het plan was geweest dat Heijkoop geliquideerd zou worden (waarschijnlijk in Auschwitz in Polen). Opnieuw was de Heer tussenbeide gekomen en vanwege een krachtig verzoek van de heer Philips was dit doodvonnis niet uitgevoerd.

Hierna vroeg een van mr. Heijkoop's cliënten van voor de oorlog aan de vriend van zijn dochter, een jonge Duitse officier, te proberen ervoor te zorgen dat zijn accountant mr. Heijkoop werd vrijgelaten. Dwaas genoeg vervalste de jonge officier de handtekening van zijn meerdere en zorgde hiermee voor de vrijlating van onze

broeder. De jongeman heeft dit met zijn leven moeten bekopen, maar de situatie in het door Duitsland bezette Nederland was zodanig dat broeder Heijkoop niet opnieuw gearresteerd werd.

In de eerste dagen nadat hij in vrijheid gesteld was, toen hij niets anders had dan de kleren die hij droeg, hoorde hij heel duidelijk hoe de Heer hem te kennen gaf dat het nu de tijd was om voort te gaan in geloof en in het werk te gaan. Op het juiste moment zorgde de Heer er niet alleen voor dat onze broeder financieel onafhankelijk werd, maar ook dat er een omvangrijk leatuurwerk ondernomen kon worden dat een groot gebied besloeg en tot zegen was voor velen.

De Heer gaf hem vele gelegenheden om buiten Nederland te dienen, in Noord-Amerika (vooral Canada), Spanje, Zwitserland en Duitsland. In de jaren vijftig bezocht hij ook Groot-Brittannië. Hij stelde zich afhankelijk van de leiding van de Heilige Geest en ging als rondreizend dienaar daarheen waar zijn Heer hem leidde om de gelovigen in Christus op te bouwen. Hij zal hoofdzakelijk in de herinnering voortleven vanwege zijn dienst onder de broeders als leraar van het Woord van God.

Bij een bepaalde gelegenheid vertelde hij me dat er soms Duitse broeders bij hem kwamen die zich verontschuldigen voor de behandeling die hij had ondergaan onder de nazi's. Zijn antwoord luidde dan dat zij zich nergens voor hoefden te verontschuldigen. Als zij het pad van vreemdelingschap hadden bewandeld, in afzondering van de wereld en haar politiek, dan hadden ze geen deel gehad aan het kwaad van de regering uit die tijd. Maar als iemand op de een of andere manier het regime van Hitler gesteund had, dan was hij beslist verantwoordelijk en zou hij het onmiddellijk moeten belijden aan de Heer. Dit was voor mij een heldere illustratie van het Bijbelse principe dat een goed soldaat van Jezus Christus zich niet moet wikkelen in de zorgen van het leven. Het op enige manier deelnemen aan politiek brengt de verantwoordelijkheid mee van het deelnemen aan de zonden van anderen.

Broeder Heijkoop verzorgde meer dan veertig jaar lang de uitgave van een Nederlands tijdschrift, *Uit het Woord der Waarheid*, en was de auteur van een aantal boeken, waarvan de bekendste titel waarschijnlijk is *Brieven aan jonge mensen*.

Zijn boeken zijn gedrukt in oplages tot wel 458.000 en ze zijn gepubliceerd of vertaald in het Albanees, Bulgaars, Duits, Engels, Frans, Hindi-Maiayalam, Kroatisch, Nederlands, Noors, Portugees, Punjabi, Roemeens, Russisch (voor de *glasnost* vonden er in de USSR 9000 exemplaren hun weg), Spaans, Tagalog, Tamil, Telegu, enz. Hij zette zich in voor de verspreiding van Bijbels (vooral de uitmuntende vertaling van de heer Darby) en gezonde verklarende lectuur op zo breed mogelijke schaal. Toen sektariërs de verkoop van hun editie van Darby's verzamelde geschriften aan anderen dan hun eigen kliek verboden, zorgde de heer Heijkoop voor voldoende gedrukte exemplaren voor allen die belangstelling hadden voor een set en stelde die tegen een redelijke prijs beschikbaar.

Ooit bezaten maar weinig mensen in Europa een set, maar in de vroege jaren tachtig had bijna iedereen die actief was in het vergaderingsleven er een, evenals een exemplaar van de *Bible Treasury*, onder redactie van William Kelly. De zendingslanden in de oosterse wereld (toen voornamelijk communistische landen) en de derde wereld lagen hem zo na aan het hart dat hij er duizenden en duizenden boeken naartoe stuurde. Hij verheugde zich erin dat het evangelie van Gods genade wijd en zijd verspreid werd. Vandaag wandelen er velen overeenkomstig de waarheden uit de Schrift die in zijn boeken verklaard worden. Helaas zijn er in sommige kringen mensen die zich afwenden van de waarheid. Ik herinner me hoe hij eens tegen me zei dat daar waar het licht het helderst geschienen had, we nu de grootste afdwaling en duisternis zien. Hij duidde toen op Groot-Brittannië, maar helaas kunnen die woorden nu ook toegepast worden op Nederland.

De laatste jaren van zijn leven kreeg hij te kampen met een bijzonder slechte gezondheid en zijn geheugen liet hem uiteindelijk in de steek. Hij woonde met zijn vrouw in een bejaardentehuis in Bonn, Duitsland, dat geleid wordt door de broeders. Ze hadden geen kinderen. Zijn verlaten van het aards toneel gaat vergezeld van onze dank aan de Heer voor het geschenk dat Hij ons in hem gegeven heeft, en dat Hij hem verlost heeft van zijn afgeleefde en zwakke lichaam om in het paradijs te zijn.

Dit is een zeer beknopte biografische schets, die slechts een fractie laat zien van wat de Heer gegeven heeft in deze dienstknecht. Moge de Heer ons genade geven om Hem in trouwe gehoorzaamheid te volgen tot zijn terugkeer voor ons allen met de wolken. 'Houdt uw voorgangers in herinnering die het woord van God tot u gesproken hebben, en volgt, terwijl u het einde van hun wandel beschouwt, hun geloof na' (Hebr. 13:7).

E.N. Cross